
DATUM
2022-07-05

SKÅNES LÄNSGEMENSAMMA HANDLINGSPLAN PSYKISK HÄLSA OCH SUICIDPREVENTION 2022-2023

Skånes läns gemensamma handlingsplan psykisk hälsa och suicidprevention 2022-2023

Region Skåne och kommunerna i Skåne genom Skånes Kommuner har genom Regional Samverkansgrupp Psykiatri tagit fram denna läns gemensamma handlingsplan.

Handlingsplanen bygger på:

- Ramöverenskommelse gällande fyra målgrupper:
 - Barn upp till 18 år som har eller riskerar att utveckla psykisk ohälsa eller psykisk funktionsnedsättning.
 - Barn upp till 18 år och unga till och med 20 år som vårdas utanför det egna hemmet.
 - Personer i alla åldrar med psykisk funktionsnedsättning.
 - Personer i alla åldrar som missbrukar alkohol, narkotika, andra beroendeframkallande medel, läkemedel, dopningsmedel eller spel om pengar.
- Överenskommelsen psykisk hälsa och suicidprevention 2022 i de delar som berör båda huvudmännen.
- Vårdsamverkan Skånes Målbild och handlingsplan avseende God och nära vård.

Ramöverenskommelse gällande fyra målgrupper

Regioner och kommuner är enligt HSL (16 kap 3 §) och SoL (5 kap 1d, 8a, 9a §§) skyldiga att ha överenskommelser om samarbete för ingående målgrupper. Ramöverenskommelsen, som Region Skåne och samtliga Skånska kommuner undertecknat 2021, är en bilaga till avtal om ansvarsfördelning och utveckling avseende hälso- och sjukvården i Skåne vilket omfattar ansvarsfördelningen inom de områden där de skånska kommunerna och Region Skåne har ett delat hälso- och sjukvårdsansvar.

Regional Samverkansgrupp Psykiatri, en partssammansatt grupp som utsetts av Region Skåne och Skånes Kommuner och som även har representation från brukar- och anhörigorganisationer, har utgjort referensgrupp till framtagandet av ramöverenskommelsen. Ramöverenskommelsen fastställer parternas gemensamma avsikt att bedriva och utveckla samarbete för att bättre tillgodose behovet av vård, stöd och behandling för målgrupperna. Samarbete ska ske med individen i centrum. Ramöverenskommelsen ska ligga till grund för lokala överenskommelser.

Överenskommelse om psykisk hälsa och suicidprevention 2021–2022

SKR och staten har träffat en tilläggsöverenskommelse som kompletterar grundöverenskommelsen om insatser inom området psykisk hälsa och suicidprevention 2021–2022 som beslutades av parterna i december 2020.

Parterna är överens om att inriktningen på överenskommelsen syftar till att:

- stödja ett fortsatt utvecklingsarbete utifrån lokala och regionala handlingsplaner
- bidra till bättre förutsättningar för regioner och kommuner att arbeta utifrån bästa tillgängliga kunskap

- initiera eller utveckla särskilda vårdformer och effektiva målgruppsanpassade insatser för att förebygga psykisk ohälsa och öka tillgängligheten och kvaliteten i vården för de som redan har drabbats.

Vissa delar i överenskommelsen avser länsgemensamma insatser, andra delar avser insatser i kommuner respektive regioner. I Skåne beslutar tjänstemannaberedning till Centralt samverkansorgan inom Vårdsamverkan Skåne om fördelning av de länsgemensamma medlen. Beredning inför beslut sker genom Regional Samverkansgrupp Psykiatri.

Vårdsamverkan Skånes Målbild och handlingsplan avseende God och nära vård.

Centralt Samverkansorgan tog 2021-02-19 beslut att hålla samman de tre pågående gemensamma processerna inom området god och nära vård;

- Avtal om ansvarsfördelning och utveckling avseende hälso- och sjukvården i Skåne mellan Region Skåne och de skånska kommunerna
- den nationella överenskommelsen för god och nära vård
- delar av Region Skånes arbete med nära vård inom Framtidens hälsosystem, där arbete sker gemensamt mellan region och kommuner.

Den Centrala Tjänstemannaberedningen och representanter från de delregionala tjänstemannaberedningarna har gemensamt tagit fram en handlingsplan "Möt personen där den är". Handlingsplanen kommer att kompletteras med en aktivitets- och tidplan.

Handlingsplanen vilar på;

- Jämlik vård, trygghet och kontinuitet
- Tillgänglighet och kvalitet
- God samverkan och gemensam helhetssyn

Följande arbetsområden är prioriterade i handlingsplanen för att nå målbilden;

- Personcentrerat arbets- och förhållningssätt
- Förebyggande och hälsofrämjande insatser
- Kompetenssamverkan
- Ökad digitalisering

Ytterligare två områden har tagits med i handlingsplanen utifrån nationella och regionala Behov;

- Barn och ungas hälsa
- Rehabilitering

Gemensamma utvecklingsområden

I Ramöverenskommelsen lyfts fem gemensamma utvecklingsområden. Dessa är Kroppslig hälsa, Samsjuklighet psykisk ohälsa och beroende, Personer med beroende av spel om pengar, Integrerade verksamheter och arbetssätt samt Suicidprevention.

Gap-analys visar att det finns behov av att dessutom prioritera länsgemensamt arbete inom områdena Kunskapsstyrning, SIP, Placering utanför egna hemmet samt samverkan gällande barn och ungas psykiska hälsa.

Kroppslig hälsa

Det är särskilt viktigt att vara uppmärksam på den kroppsliga hälsan hos personer med psykisk funktionsnedsättning och beroende då de utgör riskgrupper för att utveckla allvarliga sjukdomstillstånd och inte alltid får tillgång till rätt hälso- och sjukvård. Konsekvenser av medicinering samt symtom och funktionsnedsättningar till följd av psykisk sjukdom kan påverka personens förmåga att upprätthålla en hälsosam livsföring.

Kortsiktiga mål och aktiviteter 2022-2023

- Fler hälsoundersökningar för individer med psykossjukdom, bipolär sjukdom samt utvecklingsstörning eller flerfunktionshinder ska göras på vårdcentraler.
- Förbättrat samarbete mellan hälso- och sjukvården och kommunerna för att få till stånd regelbundna hälsoundersökningar enligt ovan.
- All hälso- och sjukvård och berörd kommunal verksamhet ska särskilt uppmärksamma den kroppsliga hälsan hos personer med skadligt bruk och beroende och verka för att målgruppen får tillgång till rätt hälso- och sjukvård.
- Implementering av riktlinje för undvikbar somatisk vård.
- Ökad kunskap och användning av naloxon.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Antal genomförda hälsoundersökningar för individer med psykossjukdom, bipolär sjukdom samt utvecklingsstörning eller flerfunktionshinder på vårdcentraler, KVÅ UP001.
- Antal uttagna doser naloxon.

Långsiktiga mål

- Förbättrad somatisk hälsa hos målgruppen.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Via LPO ta fram mätbara indikatorer för uppföljning kopplat till t ex minskat antal personer med undvikbar somatisk vård och dödsfall i behandlingsbara sjukdomar.

Samsjuklighet psykisk ohälsa och beroende

Hälso- och sjukvården och socialtjänsten ska erbjuda personer med samsjuklighet psykisk ohälsa och missbruk/beroende en samordnad vård. Psykisk ohälsa är vanligt bland personer med missbruk och beroende. Behandlingsmöjligheter, följsamhet till behandling och behandlingsresultat för missbruk/beroende är sannolikt sämre om det också finns en samtidig psykisk sjukdom, och vice versa. Det är därför viktigt att samsjuklighet uppmärksammas och att personer med samsjuklighet får hjälp med båda tillstånden samtidigt. Samsjuklighet får aldrig vara ett skäl till att inte ge vård eller att vård och behandling försenas. Uthållighet och kontinuitet ska prägla vården och insatserna.

Kortsiktiga mål och aktiviteter 2022–2023

- Utvecklingsarbete i linje med de delar av samsjuklighetsutredningen som inte kräver förändrad lagstiftning och där parterna är överens om behov av utveckling för målgruppen inom samsjuklighetsutredningen.
- Regional Samverkansgrupp Psykiatri följer arbetet med samsjuklighetsutredningen och planerar för gemensamma utvecklingsaktiviteter som blir aktuella vid eventuella beslut kopplade till denna.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Genomförda utvecklingsaktiviteter.

Personer med beroende av spel om pengar

Region Skåne och de skånska kommunerna arbetar gemensamt för att utveckla vården, öka kompetensen och ta fram rutiner för samverkan kring målgruppen. Det är angeläget att följa den nationella kunskapsutvecklingen och gemensamt öka kunskapen inom området.

Kortsiktiga mål och aktiviteter 2022–2023

- Gemensamma utbildningsinsatser.
- Utveckling av arbetet med närstående och barn som anhöriga gällande målgruppen.
- Utveckling av insatser för barn med beroende av spel om pengar.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Genomförda utvecklingsaktiviteter.

Integrerade verksamheter och arbetsätt

Region Skåne och Skånes Kommuner stödjer ett fortsatt arbete med metoder som är till hjälp för att uppfylla verksamheternas mål och uppdrag när det gäller samverkan med den berörda personen i fokus på ett effektivt samordnat sätt. Parterna ska verka för att utveckla modeller för att samordna insatser för personer med samtidig omfattande social och psykiatrisk problematik.

Kortsiktiga mål och aktiviteter 2022–2023

- Fortsatt utveckling av integrerat arbete mellan Region Skåne och kommunerna t ex gällande Flexible Assertive Community Treatment, FACT, Assertive Community Treatment, ACT och Mariamottagningar.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Genomförda utvecklingsaktiviteter.

Långsiktiga mål

- Väl integrerat arbete mellan Region Skåne och kommunerna.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Saknas.

Suicidprevention

Skånes kommuner och Region Skåne ska i samverkan med samhället i övrigt arbeta för att minska antalet suicid och suicidförsök i Skåne.

Kortsiktiga mål och aktiviteter 2022–2023

- Region Skåne och Skånes kommuner arbetar i linje med regional suicidpreventiv handlingsplan under 2022. Överlämning av pågående aktiviteter från projektorganisation till förvaltning.
- Implementering av SpiSS (uppdaterade kurser) under 2022.
- Det länsgemensamma suicidpreventiva arbetet fortsätter 2023. Processen för detta behöver fastställas i samverkan mellan huvudmännen.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Genomförda utvecklingsaktiviteter.

Långsiktiga mål

- Minska antalet självmord i Skåne.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Följa antalet självmord i Skåne i dödsorsaksregistret.

Kunskapsstyrning

Samverkan sker inom ramen för Nationellt system för kunskapsstyrning hälso- och sjukvård i [nationellt](#), [regionalt](#) och [lokalt](#) programområden för psykisk hälsa. Genom [nationella vård- och insatsprogram](#) (VIP) inom området psykisk hälsa tillgängliggörs den samlade kunskapen om insatser enligt evidens och beprövad erfarenhet för berörda verksamheter, professioner och chefer.

Staten och SKR har tecknat en överenskommelse om att ta fram [personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp](#) för ett antal sjukdomsområden. Vårdförloppen syftar till att skapa en jämlik vård med hög kvalitet i hela landet. Arbetet med vårdförloppen ska utgå från tillförlitliga och aktuella kunskapsstöd och baseras på bästa tillgängliga kunskap. Införande av vårdförlopp påbörjades successivt i regionerna med början 2020.

Kortsiktiga mål och aktiviteter 2022–2023

- Samverkan inom LPO psykisk hälsa kring bland annat VIP.
- Samverkan kring implementering av personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Inrättande av LAG.
- Kommunalt deltagande i LAG.

SIP

När en person har behov av insatser från både hälso- och sjukvården och socialtjänsten, ska regionen tillsammans med kommunen enligt både HSL (16 kap 4 §) och SoL (2 kap 7 §) upprätta en samordnad individuell plan. Individens ska alltid få möjlighet att aktivt vara med i planeringen och påverka vilka aktörer som ska delta. Planen är till för att möta individens behov, och måste därför utgå från individens upplevelse och önskemål.

Kortsiktiga mål och aktiviteter 2022–2023

- Alla som har behov av och önskar en SIP ska erbjudas detta.
- Utvecklingsaktiviteter sker genom Vårdsamverkan Skåne.
- Införande av SIP via Mina Planer för barn och unga.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Antal SIP inom psykiatrisk vård (2017: XU042, XU045, XU046 2018: XU045, AU124, AU125, XU042 2019-2022: AU124, AU125, XU042).
- Införandet av SIP via Mina Planer barn och unga genomfört.

Långsiktiga mål

- Förbättrad kvalitet och delaktighet i SIP.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Genomförd brukarundersökning i samverkan med NSPH Skåne.

Placering utanför egna hemmet

Båda huvudmännen ska sträva efter att minska behovet av placeringar genom att själva

tillhandahålla individanpassade vård- och stödinsatser. Innan frågan om placering aktualiseras ska huvudmännen ha kommit fram till att resurser i närmiljön är uttömda och att personens behov inte kan tillgodoses på annat sätt än genom placering. Om en placering bedöms nödvändig ska närhetsprincipen beaktas genom att i första hand undersöka möjligheter till placering inom den egna regionen.

Barn och unga som vårdas utanför egna hemmet har som grupp betraktat sämre psykisk och fysisk hälsa än andra barn. Det är särskilt viktigt att i samverkan uppmärksamma dessa barns behov inför vård utanför egna hemmet, under pågående vård utanför egna hemmet samt vid avslutande av vård utanför egna hemmet. Godkänd grundskola är en viktig friskfaktor för barn och därför är det angeläget att säkerställa en fungerande skolgång. Skolan är en särskilt viktig samverkansaktör för barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet.

Hälsoundersökning inklusive oral hälsa på initiativ av socialnämnden i anslutning till att vård utanför det egna hemmet inleds, i enlighet med lag (2017:209) om hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet. Det finns ett skånegemensamt samarbete avseende dessa [hälsoundersökningar, hubs](#).

Kortsiktiga mål och aktiviteter 2022-2023

- Alla placeringar där personen behöver insatser från båda huvudmännen ska föregås av SIP.
- Inför avslut av placering ska SIP följas upp och gemensam planering för vidare insatser göras.
- Varje barn och ung person 0-20 år som vårdas utanför det egna hemmet ska erhålla en hälsoundersökning.

Mätbara indikatorer för uppföljning

- Antal hälsoundersökningar, hubs, KVÅ UB001, vid uppföljande besök UB002.

Barn och ungas psykiska hälsa

Det är särskilt viktigt att tidigt uppmärksamma barn som har eller riskerar utveckla psykisk ohälsa eller psykisk funktionsnedsättning, inklusive skadligt bruk och beroende. Det finns stora vinster, både mänskligt och ekonomiskt, med att så tidigt som möjligt identifiera och behandla psykisk ohälsa hos barn och unga och det krävs ett helhetsperspektiv kring dessa barn.

När samtidiga stödinsatser ges behöver de utgå från barnets eller ungdomens aktuella livssituation och ofta vara sammansatta och synkroniserade. Skolan är en särskilt viktig samverkansaktör för barn som har eller riskerar att utveckla psykisk ohälsa eller psykisk funktionsnedsättning.

Tidiga och samordnade insatser (TSI- Skåne)

Tidiga samordnade insatser (TSI) betyder att personal från skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst arbetar tillsammans i en förstärkt samverkan. Samordningen behövs för att skapa en helhet kring insatser för barn och unga som är i behov av stöd från flera aktörer. TSI är inte en viss metod, utan bygger på att verksamheterna har en gemensam struktur. På så vis ska alla barn och unga få stöd och hjälp i tid, utifrån sina och familjens behov.

Kortsiktiga mål och aktiviteter 2022-2023

- Se [Tids- och aktivitetsplan](#), God och Nära vård, Vårdsamverkan Skåne.

En samlad ingång för barn och unga med psykisk ohälsa

Ett utredningsarbete i samverkan pågår för att skapa en samlad ingång för barn och unga med psykisk ohälsa.

Kortsiktiga mål och aktiviteter 2022-2023

- Se [Tids- och aktivitetsplan](#), God och Nära vård, Vårdsamverkan Skåne.

Mats Renard
Tf Avdelningschef
Skånes Kommuner

Pia Lundbom
Hälso- och sjukvårdsdirektör
Region Skåne